

Sovintoratkaisun etsiminen Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän hallintoriita-asiaan

Vuonna 1928 Savon työlaitoksena perustettu Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä on tuottanut 1970-luvun lopulta alkaen päihdepalveluita Tuustaipaleen kuntoutumiskeskuksessa Mäntyharjussa, Etelä-Savossa. Kuntayhtymän palvelutuotanto ja osa henkilöstöstä siirtyi liikkeenluovutuksena uudelle työnantajalle vuoden 2018 alusta. Luovutuksen jälkeen kuntayhtymä ei enää toteuttanut perussopimuksen mukaista tehtäväänsä. Jäsenkuntia kuultuaan kuntayhtymä päätti alkaa valmistella kuntayhtymän purkua. Kuntayhtymää on yritetty purkaa jo vuonna 2016, jolloin osa jäsenkunnista irtautui kuntayhtymästä.

Kuntayhtymän yhtymävaltuusto on kokouksessaan 28.11.2018 päättänyt esittää jäsenkunnille purkusopimusta hyväksyttäväksi. Purkusopimuksessa on ollut tarkoitus sopia esimerkiksi kuntayhtymän purkamisesta, kuntayhtymän eläkemenoperusteisten kustannusten käsittelystä sekä jälkitöiden hoitovastuusta. Kuopion kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 20.05.2019 § 37, että Kuopion kaupunki hyväksyy osaltaan Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkusopimuksen.

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymässä on 36 jäsenkuntaa, joista peruspääomaosuuksien perusteella isoimmat jäsenkunnat ovat Kuopio 21 %, Kotka 12 %, Mikkeli 11 % ja Kouvola 10 %. Yhteensä em. kaupungeilla on 54 % osuus kuntayhtymän peruspääomasta. Kuntayhtymän purkusopimus on hyväksytty kaikissa 36 jäsenkunnassa vuonna 2019.

Kuntayhtymällä ei vuoden 2020 aikana ollut mitään toimintaa, purkuun liittyvät toimenpiteet kuten kiinteän omaisuuden myynti ja arkiston siirto on tehty. Kuntayhtymän omaisuus on pankkitilillä olevat varat, joita on tällä hetkellä noin 1,4 M€. Työntekijöitä on yksi eli kuntayhtymän johtaja, joka 1.3.2021 alkaen tulee olemaan osa-aikainen 20 % työajalla. Mäntyharjun kunta hoitaa kirjanpidon ja asiakirjahallinnan. Luottamushenkilöitä on yhtymähallitus ja yhtymävaltuusto, jotka on koostettu perussopimuksen mukaisesti. Yhtymävaltuuston kokouksessa on kunkin jäsenkunnan valitsemalla jäsenellä niin monta ääntä kuin hänen edustamansa kunnan kunnanvaltuustoon kuuluu jäseniä.

Yhtymävaltuusto ei kuitenkaan ole edennyt purkamisessa loppuselvityksen laatimiseen, koska lokakuussa 2019 vuodenvaihteessa 2016-2017 kuntayhtymästä eronneet Lappeenrannan kaupunki, Joensuun kaupunki ja Imatran kaupunki lähestyivät kuntayhtymää vaatimalla itselleen peruspääoman palautusta. Tämä lähestyminen käynnisti hallintoriita-asian kuntayhtymän ja näiden kolmen kaupungin välillä. Hallintoriita-asiaan ei toistaiseksi ole tullut päätöstä hallinto-oikeudesta, joten kuntayhtymän purkautuminen on viivästynyt eikä ole tietoa, milloin hallintoriita-asia olisi lopullisesti ratkaistu tuomioistuimissa.

Voimassa oleva perussopimus on hyväksytty vuonna 2015. Sopimuksen mukaan peruspääomia ei palauteta eroaville kunnille. Uuden perussopimuksen syntymiseen liittyi monta eri mielipidettä ja erimielisyydet liittyivät eritoten siihen, palautetaanko peruspääoma tai osa siitä eroavalle jäsenkunnalle.

Jotta kuntayhtymän purku voitaisiin saattaa loppuun, isoimmat jäsenkunnat eli Kuopio, Kotka, Kouvola ja Mikkeli ovat valmistelleet sovintoratkaisua riita-asiaan. Näiden kaupunkien viranhaltijat ovat neuvotelleet hallintoriidan käynnistäneiden kaupunkien eli Lappeenrannan, Joensuun ja Imatran edustajien kanssa 30.11.2020. Neuvottelussa saavutettiin neuvottelutulos. Tapaamisesta laadittu muistio on viiteaineistona.

Neuvottelutuloksen keskeinen sisältö on seuraava:

Kuntayhtymän jäljellä olevat varat jaetaan loppuselvityksen valmistumisen ja kuntayhtymän purkautumisen jälkeen 36 jäsenkunnalle sekä kolmelle hallintoriidan nostaneelle kunnalle samoin perustein kunkin kunnan kuntayhtymän peruspääomiensa suhteessa. Kuntayhtymä vastaa omista oikeudenkäyntikuluista ja hallintoriidan käynnistäneet kunnat vastaavasti omista kuluistaan.

Jotta asia etenisi kuntayhtymässä, neljän suurimman jäsenkunnan on tarpeen käsitellä sovintoesitys ja omistajina ohjata kuntayhtymää toimimaan 30.11.2020 neuvottelussa sovitulla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että kuntayhtymä sisällyttää tämän sovintoratkaisun osaksi loppuselvitystä ja purkusopimusta jäsenkuntien tahtotilan mukaisesti.

Mikäli asiassa ei päästä sovintoratkaisuun, kuntayhtymän varat vähenevät koko ajan, koska kuntayhtymän hallinnolliset kulut pyörivät hallintoriidan ratkaisua odotellessa. Nykyistä tilannetta voida pitää minkään jäsenkunnan edun mukaisena. Yllä neuvotellulla ratkaisulla kuntien jako-osuudet pienenevät noin kolmanneksella. Kuopion kaupungin osalta sovintoratkaisu tarkoittaisi arviolta noin 180.000 euron jako-osuutta, jos jaettavaa olisi 1,2 milj. euroa.

Selvyyden vuoksi todettakoon, että purkautuvan kuntayhtymän loppuselvitys, joka sisältää mahdollisen sovintoratkaisun, tulee hyväksyttäväksi kaikkien jäsenkuntien valtuustoihin sen jälkeen, kun kuntayhtymän valtuusto on päättänyt asiasta.

Mikkelin kaupungin konserni- ja elinvoimajaosto on käsitellyt asiaa 15.12.2020 ja Kotkan kaupunginhallitus 21.12.2020.

Viiteaineisto

5 1644/2019 Muistio 2020 11 30 Tuustaipale

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kuopion kaupungin omistajaohjausjaosto hyväksyy omalta osaltaan neuvotellun sovintoratkaisun liittyen Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkutyön loppuunsaattamiseen vuoden 2021 aikana ja ohjeistaa kuntayhtymää sopimaan asian kolmen hallintoriitahakemuksen jättäneen kunnan kanssa.

Omistajaohjausjaosto ohjeistaa kuntayhtymässä Kuopion kaupunkia edustavan yhtymävaltuuston jäsenen toimimaan neuvotellun sovinnon edistämiseksi.

Päätös

Omistajaohjausjaosto hyväksyi omalta osaltaan neuvotellun sovintoratkaisun liittyen Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymän purkutyön loppuunsaattamiseen vuoden 2021 aikana ja ohjeisti kuntayhtymää sopimaan asian kolmen hallintoriitahakemuksen jättäneen kunnan kanssa.

Omistajaohjausjaosto ohjeisti kuntayhtymässä Kuopion kaupunkia edustavan yhtymävaltuuston jäsenen toimimaan neuvotellun sovinnon edistämiseksi.

